

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

5. søndag i åpenbaringstiden - 30. januar 2022

Prekentekest: Joh 5,1-15

Lesetekst I: Sal 103,1-6

Lesetekst II: Jak 5,13-16

Den syke ved Betesda

Jødiske høytider og fester

Prekentekest gir oss anledning til noen refleksjoner om jødernes høytider og fester. Det står ikke hvilken høytid som var foranledningen til at Jesus dro til Jerusalem, men bare at det var til en av jødernes høytider. Men høytider og festdager har alltid hatt og har fremdeles en viktig plass i de praktiserende jødernes liv.

Jødernes viktigste høytid er Pesach eller jødernes påske. Gud gikk forbi husene til jødene som hadde blodet fra offerlammet på dørkarmen da alle de førstefødte i Egypt ble drept. Hannuka er til minne om gjeninnvielsen av tempelet etter at makabeerne i 164 f Kr hadde erobret og vanhelliget tempelet. Ved Hannuka lot Gud den syvarmede lysestaken (menoraen) på underfullt vis lyse i 8 dager til tross for at de ikke hadde nok olje. Denne høytiden faller oftest i desember og blir feiret sammen med vår julefeiring. Sjabuot er jødernes pinse. Til minne om at Moses tok imot Toraen på Sinai syv uker etter påske. Jom kippur, den store forsoningsfesten, og Løvhyttefesten, som er innhøstningsfesten faller begge om høsten. Purim er festen for feiringen av at jødefolket ikke ble utryddet etter planene av den onde Hamas slik vi leser om i Ruts bok. Den feires en måned før påske og vanligvis i mars. Det er en stor fest som minner om måten vi feirer jul med gaver til de fattige og god mat. Det er mye som tyder på at det var denne høytid som var forestående når Jesus nå kom til Jerusalem.

Betesda – nådens hus

Tider og høytider. Høytidene gir oss anledning til å sette fokus på bestemte og viktige begivenheter som ikke må gå i glemmeboken. Bibelen lærer oss å gi akt på enhver tid og være rede, men også å ta vare på høytidene som en viktig del av frelseshistorien.

Vårt utgangspunkt som menneske er syndefallet og arvesynden. Åndelig sett er vi alle syke, blinde, lamme og uføre. Slik sett trenger vi alle et nådens hus. Og vi trenger vår tid og time til å bli frisk. Og fortellingen om de syke ved Betesda dammen viser oss at Gud har gjort frelsen tilgjengelig for oss. De kunne bli friske uansett hvilken sykdom de hadde. Men teksten har en alvorlig advarsel. Bare den første som steg ned i dammen ble frisk. Gud gir oss en tid til å bli frisk ved å stige ut i vannet. Han gir oss en anledning til frelse, men ikke når som helst. Det vet alle som kjenner Luthers katekisme. «Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan

tro på Jesus Kristus eller komme til ham.» Men vi må gripe sjansen når den kommer. Hvor mange anledninger vi får vet vi ikke. Derfor er det alvorlig om vi lar vår sjanse gå forbi. Vi vet aldri når den muligheten kommer tilbake.

Men mannen som hadde vært syk i trettiåtte år forteller oss også noe om tålmodighet. Tiden og dagene hadde gått, men med Jesus kom det en «høytid», en dag, ja, en helt spesiell anledning etter alle disse år. Jesus så nettopp denne mannen som var av de mest hjelpeløse og gikk rett på sak: «Vil du bli frisk?» Den syke mannen fikk en sjanse som verken han eller noen av de andre som var der tenkte seg var mulig til tross for at han lå der ved Betesda dammen – i nådens hus. Den syke mannen gav bare en forklaring på hvorfor det var slik det var, og han hadde nærmest godtatt sin skjebne. Men var det ikke med et ørlite håp han hadde tatt seg til Nådens hus i alle disse år? Når kommer min dag og min anledning?

Så skjedde helbredelsen på Jesu eget initiativ. «Stå opp, ta båren din og gå!» Jesus gir helbredelse til den syke og kraft til den kraftløse. Jesus viser her at vi kan ikke begrense Guds nåde til de lover og regler vi mener skal gjelde. Det er Gud som virker troen. Det er Gud som gir Helligånden og nåden – hvor og når han vil. Slik står det også i artikkel 5 i Confessio Augustana. Det var gått lang tid for den syke mannen som tok seg til Betesda dammen for om mulig å bli frisk. Men her kom Jesus med en høytid som var helt uventet overveldende. En anledning som lå utenfor mannens egne muligheter til å bli frisk. Den dagen ble håpløshet knust og byttet ut med seier.

Unighetene med jødene fordi mannen som var helbredet brøt sabbatsbudet må vi la ligge her for å få med det siste poenget som omhandler Jesu oppdrag. Da Jesus fant mannen igjen på tempelplassen, sa han: «Nå er du blitt frisk. Synd ikke mer, for at ikke noe verre skal hende deg.» Jesus står her frem som dommeren på den ytterste dag. Synd og sykdom kan binde oss her i livet og det kan være vondt, men når vi er blitt helbredet ved Guds nåde må vi se til at vi ikke får «tilbakefall» til et liv i synd og det som verre er – nemlig fortapelsen. For om lidelsen i denne verden kan kalle på tålmodighet, vil fortapelsen være en sementering av den evige pine borte fra den hellige og kjærlige Gud.

Gud gitt oss en Betesda dam og Nådens hus der evangeliet blir forkynt og sakramentene rett brukt. Og Jesus kommer dit for å gi oss helbredelse på legeme og sjel og løfte om et liv i herlighet i himmelen. Vi reises opp til nytt liv ved troen på hans ord. La aldri anledningen til å gripe Guds nåde gå deg forbi. Men vi kalles også til å forkynne evangeliet til dem som venter på sin dag og sin anledning til den nye friheten som gis av Guds nåde.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd

som var og er og blir en Sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.

Gunnar Torset
pensjonert prest
2torset@gmail.com